

# Er prisene hos privatpraktiserende tannleger for høye og er tannlegene uetiske?

**D**et har i den siste tiden vært en del presseomtale som tegner et noe negativt bilde av tannlegebransjen. Den ene artikkel etter den andre hevder at det er for dyrt hos tannlegen. De stiller det ene tannlegekontorets prisliste opp mot det andre, og indirekte så antyder de at det er noen som tar seg altfor godt betalt. I tillegg har det kommet artikler som hevder at tannleger er uetiske, og at det er direkte bingo å gå til tannlegen med hensyn til hva de finner på undersøkelsen, og hva som blir anbefalt av behandling. Dette er der reneste nonsens.

Pasienter anbefales å shoppe rundt for å finne det billigste tilbudet av journalistene med den antagelse at de forskjellige tilbud man får pris på faktisk er like. Slik er det ikke. For eksempel er en krone laget forskjellige steder er nødvendigvis ikke lik. Er det en 3/4kr, PFM med høy eller lav edel metall, eller er det helkeramikk- med eller uten Zirconium. Er den laget i Norge eller er det import. Har det vært benyttet ansiktsbue registrering og innmontering i full justerbare artikulatorer eller har det vært benyttet sambittavtrykk?

Alle disse forhold påvirker både pris og kvalitet. Men alle er en krone, men nødvendigvis ikke direkte sammenlignbare. Dette er et eksempel på forhold hverken journalisten eller pasienten som oftest er klar over. Man antar feilaktig at produktet ferdig sementert har samme kvaliteter og er identiske. Det blir som oftest slik at har du for lite informasjon trekker man oftest feil slutninger. Ved å shoppe rundt ang tannbehandling er det eneste pasienten kan sammenligne pris, ikke hva behandlingen kvalitetsmessig vil innebære

La oss stoppe opp et lite øyeblikk å analysere hva pressen antyder. I prosessen må vi heller ikke glemme en

ting. Og det er at pressen ønsker å skape overskrifter, for det selger jo aviser og det er i prinsippet journalistenes oppgave. Jo større overskrifter, gjerne i krigstyper, jo større salg og jo større inntjening til avisene.

Når pressen sier at det er for dyrt hos tannlegen, så henger det i luften som en anklage. Men la oss nå analysere hva pasienten ønsker. For det er det som blir de premisene som må styre hvordan man tilrettelegger tannlegepraksisen og utfører behandlingene. Det er alt til syvende og sist for pasientenes skyld.

– Alle pasienter ønsker innerst inne å bli behandlet i topp moderne klinikker. Både det å etablere og vedlikeholde en topp moderne klinikk koster penger, mange penger.

– Alle pasienter ønsker at klinikken skal ha det beste utstyret. Gjerne hightech «state of the art» utstyr. Vel det koster også mange penger.

– Alle pasienter ønsker å bli behandlet av et velkvalifisert team av tannleger med tannpleiere og tannlege sekretærer. Vel kvalifisert fagpersoner koster mer enn ikke vel kvalifiserte.

– Alle pasienter ønsker å bli behandlet etter de siste vitenskapelige veldokumenterte teknikker og behandlingsmetoder. Det betyr at tannleger og team må på kurs – kontinuerlig. Noe som også koster mange penger i form av kursutgifter, utgifter til reise og opphold og ikke minst frafall av produksjon når tannlegen er på kurs.

– Alle pasienter ønsker at tannlegene under behandlingen benytter kun de beste og mest veldokumenterte dental materialer og for eksempel implantatsystemer. Disse koster mer enn mindre dokumenterte dentalmaterialer og implantatsystemer.

– Det offentlige pålegger alle privatpraktiserende tannleger å knytte seg til helsenett, etablere bedriftshelseordninger og etablere OTP. Alle disse

offentlige pålegg koker ned til en eneste ting – og det er økte driftsutgifter

En privat praktiserende tannlege er en entreprenør som driver en virksomhet for egen regning og risiko. Det er ingen statlige støtteordninger for disse i form av drifttilskudd, slik som for leger. Driver ikke en privat praktiserende tannlege foretningmessig sundt, så kan han faktisk gå konkurs og i verst tilfelle både miste praksis og hjem. Sykelønnsordninger er også vesentlig dårligere enn for ansatte.

Mange sier at privat praktiserende tannleger tjener alt for godt. La oss nå se nærmere på dette.

«Lønnen» til privatpraktiserende tannleger henter ut er i prinsippet delt i følgende deler.

1. Lønn som fag person som utfører tannbehandling.

2. Økonomisk kompensasjon fordi den privatpraktiserende tannlege faktisk tar en personlig risiko for å etablere en virksomhet som han skal drive på egen regning og risiko. Det gjør ikke offentlige ansatte tannleger.

3. Om noen investerer for eksempel 3 millioner i aksjemarkede eller i andre investerings objekter gjør man det med forventningen om avkastning på kapitalene. Den privat praktiserende tannlege investerer i tannlege praksisen, det gjør ikke en offentlig ansatt tannlege og det skal derfor beregnes avkastning på bundet kapital

4. I tillegg bør man ha betalt for den administrative del av virksomheten som må gjøres og fordi de tar arbeidsgiver ansvar med alt det medfører.

5. Det skal avsettes midler til nyinvesteringer

Så om man regner på disse punktene er faktisk den lønnen som tannlegen selv henter ut som fagperson ikke urimelig i forhold til utdanning og ansvar.

Høy kvalitativ tannbehandling tar

mer tid enn tannbehandling på et lavere nivå. Det betyr at høykvalitativ tannbehandling vil være mer kostnadsdrivende.

Alle disse forhold har ene og alene den hensikt å gi pasienten den best mulige høykvalitative behandling som skal ha langvarig verdi for pasienten.

Når pressen sier at tannbehandling er for dyrt så må man spørre seg i forhold til hva? Er det noen som har sett på prisene hos øyeleger for laseroperasjon, eller hos den kosmetiske kirurgen for brystforstrørelser, fettsuging etc. i det siste?

Man kan få kjøpt damevesker og klokker til flerfoldige titusenvis av kroner som folk villig vekk kjøper. Folk bruker også hundre tusenvis av kroner på kjøkken og bad eller kjøp av biler til flerfoldige hundre tusen av kroner. Mange røyker fremdeles og det koster også penger, Bare for å ta noen eksempler. Er det noe pasienten strengt tatt trenger. Tannbehandling derimot er både nødvendig og helsefrem-

mende. Så det blir som sagt avhengig av hva man sammenligner med.

La oss slå fast at høykvalitativ tannbehandling aldri kan bli billig, det er ikke mulig.

Når man sier at tannbehandling er for dyrt så sier man indirekte at man ønsker og aksepterer en lavere kvalitet på tannbehandlingen. Det er jo den eneste mulighet man har til å få ned kostnadsnivået. Vil pasienten ha lavere kvalitet på den total pakken som er nevnt ovenfor? Det er det urimelig å tro at de ønsker det.

Det blir litt som Ole Brumm. Ja takk begge deler. Høykvalitativ behandling som er kostnadskrevenne å framstille – men for pasienten skal det være billig. Det henger ikke sammen.

Men om man likevel skulle ha en lavere priser på tannbehandlingen må forstå at man samtidig må renonsere på et eller flere av punktene ovenfor som munner ut i den neden forstående opplisting

Man kan flytte lokalene til lokaler

med lavere husleie som er mindre sentralt plassert, ha mindre lokaler, ikke oppgradere lokalen så ofte, bytte ut tannlege utstyret sjeldnere, la vær å bruke hightech utstyr, bruke helt nyutdannede personer (lavere lønnskostnader) bruke lav kost materialer, Import tannteknikk.

Hvor skal man kutte?

Grunnen til at pasienten synes det er dyrt hos tannlegen er fordi de ikke ser hva det faktisk koster hos lege og ved sykehusinnleggelse, om man nå hadde tatt bort alle driftstilskudd og dekning fra det offentlige via skatten. I tillegg synes de det er dyrt fordi disse kostnadene alltid kommer ubeleilige og derfor har man heller ikke satt av penger til behandlingen. Og fordi det i mange tilfelle er ubehag forbundet med behandlingen. Og egentlig har ikke pasientene i de aller fleste tilfeller lyst på tannbehandling. Når jeg egentlig ikke har lyst på noe – blir det per definisjon dyrt – uansett. Man må heller ikke glemme at en del av årsakene

til behandlingsbehovene som oppstår finnes hos pasienten. For eksempel røyking som påvirker en direkte utvikling av periodontitt. Drikker jeg cola og spiser sjokolade mellom måltiden og i tillegg ikke bruker tanntråd, ja da øker jeg risikoen for karies. Når så pasientene kommer til tannlegen og får avslørt både periodontitt og karies, så vet pasient at de er ofte direkte involvert i hvorfor det oppstår, og hva som gjør det verre. Det gir skyldfølelse og da blir det greit å projisere dette over på andre slik at de selv slipper å ta ansvar. Det er også en av de faktorene som gjør at de synes tannbehandling er dyrt. Selvfølgelig helt irrasjonelt men det er en del av hvordan psyken er skrudd sammen.

Alle de tannleger jeg har truffet er genuint opptatte av å kunne tilby sine pasienter den aller beste behandlingen og ønsker ikke å gi pasientene et mindreverdige tilbud.

Når det gjelder temaet import tannteknikk reiser det noen praktiske og etiske spørsmål.

Vi kan med en gang fastslå at norske tannteknikere ikke kan konkurrere med tannteknikker for eksempel i Kina på lønn. Det er ikke mulig. Importen er stadig økende. Og som en konsekvens må norske tannteknikere enten de vil eller ikke konkurrere på pris med utlandet. Det betyr at det blir mindre arbeid igjen til norske tannteknikere. Med det blir det færre norske tannteknikere. Som konsekvens er at Norge utarmes for tanntekniker kompetanse til å kunne gjøre større rehabiliteringer lokalt. Hvilken oppgående person ønsker å jobbe i en bransje med stadig pressede priser, med mye overtid, usikker framtid og forventet tilnærmet ingen lønnsvekst å se fram mot? Samtidig må vi ikke glemme at tannteknikere egentlig har samme kostnadsdrivende faktorer som tannleger som er beskrevet tidligere.

Det er et paradoks at vi alle vil gjerne alle ha en fair pris for det arbeid vi gjør selv, men i mindre grad er villige til å respektere at andre trenger det samme for å kunne drive videre. Rent etisk rimer ikke dette.

Vi bor i verdens rikeste land og burde derfor kunne levere kvalitativ tannbehandling på aller øverste hylle kvalitetsmessig. I stedet for å ha kvali-

tet på behandlingen som fokus koker debatten ned til en diskusjon om pris- og helst så billig som mulig. Det blir uverdig. Hvem taper på det. Alltid pasienten.

Både tannleger og tannteknikere burde i stedet utelukkende være fokusert på kvalitetsøkning i alle ledd. De er og skal være ett team og bør derfor både behandle hverandre med respekt og være ydmyke i forhold til den annens posisjon.

Det offentlige vil gjerne få lov til å diktere tannlege honorarer. Pride Institute mener dette logisk er helt urimelig og totalt meningsløst.

Hver bedrift(tannlege klinikk) må ut i fra bedriftsøkonomiske hensyn få lov til å sette sine egne honorarer. Det er altså ikke det offentlige som har tatt noen risiko for å etablere virksomheten. Og det har ingen konsekvens for det offentlige hvilke honorarer som tas.

Man må ikke glemme at disse virksomhetene ikke mottar noen driftstøtte overhode. Dermed har ei heller det offentlige noen rett til å påberope seg retten til å skulle ha noen innflytelse på hvilke honorarer som den enkelte tannlegevirksomheten vil måtte ta. Som både er fair og nødvendig for å opprettholde driften og for å bevare arbeidsplassene. Det vil alltid være en viss priskonkurranse i et markede uansett som regulerer dette.

Tidligere har man hatt et offentlig honorar system for private tannlegevirksomheter. Ble det justert årlig etter de faktiske kostnadsøkninger privat praktiserende tannleger hadde? Til det er svaret nei. År etter år opplevde privat praktiserende tannleger en svakere inntjening i praksis. Det burde være et tankekors. Og man burde ha lært. Det er på tide å våkne opp. Se bare på hva som skjer i resten av Europa på denne fronten. Er det som skjer med på å gi en kvalitetshevning eller har det motsatt effekt?

Det er nok bare å se hva som skjer i helsevesenet ellers på sykehus for å bli skremt. Forslumping av lokaler og notorisk underbemanning, ikke penger til nødvendig utstyr og forbruksvarer. Operasjonsstuer som står tomme mens det er ventelister for å bli operert. Sykehjem hvor de eldre blir lagt tidlig for å holde kostnaden nede

til bemanning. Dette skjer mens politikerne toer sine hender og fraskriver seg alt ansvar.

Samtidig som effekten av deres beslutninger blir stadig mer katastrofale for helsevesenet. Og deres totale inkompetanse og manglende forståelse for problemstillingene blir mer og mer åpenbare. Det er alltid lett å ta avgjørelser med vidtrekkende konsekvenser når man aldri selv må betale prisen av de avgjørelser som tas. Det er akkurat det politikerne gjør.

Er det slike forhold man vil norsk privat tannhelsebehandling skal komme inn under? Pride Institute mener at det blir et skritt i feil retning.

Diskusjonen burde heller dreie seg om hvordan man kvalitetsmessig kan bedre behandlingstilbudet for alle pasientgrupper. På lang sikt blir alltid høykvalitativ behandling den billigst behandlingsformen, fordi den gir de mest langvarige gode behandlingsresultater for pasientene. Det er pasientene og samfunnet mest tjent med.

Private tannleger burde i stedet være stolte av sine honorarer for gjennom disse så representerer det en mulighet til å kunne tilby det ypperste som finnes at tannbehandling – til pasientenes beste. I stedet for at privat praktiserende tannleger skal føle seg beklemt når lyset settes på prisene, og halvveis unnskyldte seg for at man faktisk tar seg betalt fortannbehandling. Det blir å snu problemstillingen helt på hode. Man burde forsvare honorarnivået for de hindrer en forslumping av behandlingstilbudet i privat organiserte tannklinikker. Og man burde heller øke det kvalitative tilbudet selv om det vil måtte medføre at honorarene ville måtte økes grunnet det økte kostnadsnivået. Kvalitet går aldri av moten.

Bjørn Hogstad  
bjorn.hogstad@tannatelieret.no